ڕێنمایی بنەما بۆ دروستکردنی ئەندازیاری ئاشتەوانی لە هەرێمی کوردستان

(هەڵگرانی ئیزنی ئەندازیاری هەژمار)

بڕیاری ژمارە ٤٧٢ی ساڵی ٢٠٢٢ی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان – عێراق، کە لە ٩ی ئەیلوولی ٢٠٢٢ دا لە دانیشتنی ژمارە ٣١ی ئەنجومەنی وەزیران لە هەولێر پەسەند کرا، ڕێنمایی بنەمای بۆ دروستکردنی ئەندازیاری ئاشتەوانی لە هەرێمی کوردستان دانا. ئەم بڕیارە بە پێی ماددەی ٩٤ی یاسای ژمارە ٢١ی ساڵی ٢٠٠٨ی ڕێکخستنی پیشەی ئەندازیاری لە هەرێمی کوردستان – عێراق، کە ڕێگە بە ئەنجومەنی وەزیران دەدات ڕێنمایی جێبەجێکردنی یاسا دەربکات، بڕیاری دا. بڕیارەکە لە ١٤ ماددە پێکهاتووە و لە ١ی تشرینی یەکەمی ٢٠٢٢ دا دەستی بە کارکردن کرد. ئەندازیاری ئاشتەوانی بریتییە لە دیزاینکردن و چاودێریکردنی دروستکردنی ئەو پڕۆژانەی کە پێویستیان بە ڕێکخستنی ئاو، ڕێگا، پردەکان، ئەندازیاری ترافیک، ڕووناکی گشتی، ڕێگاکانی ئۆتۆمبێل، فڕۆکەخانە، بەندەر، ئاوەڕۆ، ڕێگری لە لافاو، یان ئاوەدانکردنەوەی دوای شەڕ هەیە. ئەم بڕیارە بۆ یەکەم جار جیاوازی لە نێوان ئەندازیاری ئاشتەوانی و ئەندازیاری بینادا دەکات، چونکە تا ئێستا هەردووکیان لە یەک تۆمار تۆمار دەکران.

بڕیارەکە دەڵێت هەر کەسێک یان کۆمپانیایەک دەیەوێت کار لە بواری ئەندازیاری ئاشتەوانی بکات، دەبێت لە تۆماری ئەندازیارانی ئاشتەوانی لە ژێر دەستەی ئەندازیارانی هەژمار تۆمار بکرێت. بۆ ئەوە، پێویستە بڕوانامەی زانکۆی یەکەم پێشکەش بکات، ئەگەر لە زانکۆیەکی دەرەوەی هەرێمی کوردستان وەریگرتبێت، دەبێت لەلایەن وەزارەتی خوێندنی باڵاوە پەسەند کرابێت. هەروەها پێویستە لانیکەم ٣ ساڵ ئەزموونی کاری ڕاستەقینەی هەبێت لە ژێر چاودێری ئەندازیارێکی پسپۆڕدا، و بەڵگەنامەی ئەو ساڵانە پێشکەش بکات. ئەندازیارانی بینا کە پێش ئەم بڕیارە تۆمار کرابوون، دەتوانن بە بەڵگەنامەی ئەزموونی ئاشتەوانی داوای گۆڕینی پسپۆڕی بکەن، بەڵام دەبێت ئەو ئەزموونە بسەلمێنن.

بۆ ئەوەی ببنە ئەندازیاری ئاشتەوانی، دەبێت ئەو ٥ بابەتە بخوێنن: ئەندازیاری ئاو و ئاوەڕۆ، ئەندازیاری ترافیک و ڕێگا، ئەندازیاری پردەکان، ئەندازیاری ڕووناکی گشتی، و ئەندازیاری ڕێگری لە لافاو. هەر بابەتێک ٣ یەکەی خوێندنی هەیە، کە پێکەوە ١٥ یەکەی خوێندن دەکەن. هەر یەکەیەک ٤٥ خولەک دەخایەنێت و ٣٥ خولەکی تر بۆ ئامادەکاری تایبەت دیاری کراوە. بۆ تێپەڕبوون، دەبێت لانیکەم ٧٠٪ لە هەر بابەتێک بەدەست بهێنن. ئەگەر کەسێک لە بابەتێکدا کەمتر لە ٧٠٪ بەدەست بهێنێت، دەتوانێت تەنها ئەو بابەتە دووبارە بخوێنێتەوە و تاقیکردنەوەکەی بۆ بدرێتەوە.

بۆ وەرگرتنی ئیزنی پیشەکردن، دەبێت ئەو ٤ مەرجە تەواو بکەیت: تەمەنت لانیکەم ٢١ ساڵ بێت، بڕوانامەی زانکۆی یەکەمت هەبێت، ئەو ٥ بابەتەی سەرەوەت تەواو کردبێت، و ٣ ساڵ ئەزموونی کاری ڕاستەقینەت هەبێت. ئەگەر لە زانکۆیەکی دەرەوە بڕوانامەت وەرگرتبێت، دەبێت بڕوانامەکەت لەلایەن وەزارەتی خوێندنی باڵاوە پەسەند کرابێت. هەروەها دەبێت بڕوانامەیەکی ئامادەیی بەرزت هەبێت لە بواری زانستی یان ئەندازیاری، و لە تاقیکردنەوەی تەندروستیدا بەرزترین ئاستی گونجاوی تەندروستی پیشان بدەیت. ئەگەر تۆمەتبار بیت بە تاوانێکی گرنگ یان لە دادگا بڕیاری دژی تۆ درابێت، ناتوانیت داوای ئیزن بکەیت.

ئەگەر ئەندازیارێکی ئاشتەوانی لە دەرەوەی هەرێمی کوردستان ئیزنی هەبێت، دەتوانێت داوای گۆڕینی بۆ ئیزنی هەرێمی کوردستان بکات بەبێ ئەوەی تاقیکردنەوە بدات، بەڵام دەبێت ئەو ٣ ساڵە ئەزموونەی لە هەرێمی کوردستان بسەلمێنێت. ئەگەر ئیزنەکەی لە ٥ ساڵ زیاتر بێت، دەبێت ئەو بابەتانە بخوێنێتەوە کە لە ساڵانی ڕابردوودا تاقیکردنەوەکەی تێپەڕاندووە. ئەندازیارانی ئاشتەوانی بیانی دەتوانن بۆ ماوەی ٩٠ ڕۆژ کار بکەن ئەگەر کۆمپانیایەکی هەرێمی کوردستان داوای لێ بکات، بەڵام دەبێت پێش دەستپێکردن ئیزنی کاتی وەربگرن.

ئەندازیارانی ئاشتەوانی دەتوانن ئەرکی ئەندازیاری سەرپەرشتیار، ئەندازیاری سەرپەرشتیاری گشتی، ئەندازیاری پڕۆژە، ڕاوێژکار، و ئەندازیاری لێکۆڵینەوە ئەنجام بدەن. بۆ ئەو پڕۆژانەی کە لە ٥ ملیۆن دینار زیاتر تێچوویان هەیە، یان ئەو پڕۆژانەی کە کاریگەرییان لەسەر ژینگە هەیە، پێویستە ئەندازیارێکی ئاشتەوانی ئیزندار بەشداری تێدا بکات. ئەندازیارێک ناتوانێت لە زیاتر لە ٦ پڕۆژەی چالاکدا بەشداری بکات، مەگەر ئەو پڕۆژانە لە یەک شوێندا بن و یەک تیم بەڕێوەیان ببات